

Regeringens proposition

1989/90: 105

om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna, m. m.

Prop.
1989/90: 105

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 15 februari 1990 för de åtgärder och de ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Maj-Lis Lööv

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas ett program för att underlätta för flyktingar att snabbare få en fast förankring i svenskt arbets- och samhällsliv och därmed minska deras beroende av samhällets stöd. I programmet betonas särskilt att det behövs en helhetssyn och en samordning mellan olika myndigheter i arbetet med flyktingar.

Förslag lämnas till ett nytt system för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet. Förslaget innebär att nuvarande ersättning av kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd till flyktingar och huvuddelen av övriga bidrag till kommunerna för flyktingmottagandet läggs samman i en schabloniserad ersättning som normalt utgår per mottagen flykting. Den föreslagna schablonersättningen skall täcka även kommunernas kostnader för lagstadgad svenskundervisning av vuxna flyktingar.

Huvudsyftet med förändringen av ersättningssystemet är att skapa en stor frihet för kommunerna att i samverkan med arbetsförmedlingen på orten vidta aktiva åtgärder för att flyktingarna skall bli självförsörjande.

Vid sidan av schablonersättningen kommer särskild ersättning att lämnas för vissa kostnader för äldre och handikappade flyktingar och barn utan egna vårdnadshavare. Vidare kommer ersättning att kunna lämnas för extraordinära kostnader.

Den personkrets för vilken ersättning skall utgå föreslås bli utökad. Ersättning skall kunna lämnas för alla utlänningar som får uppehållstillstånd på grund av anknytning till personer som tagits emot som flyktingar. En förutsättning skall dock vara att den anhörige har sökt uppehållstillstånd inom två år från det att den först anlände togs emot.

En utgångspunkt för förslagen är att kostnadsfördelningen mellan stat och kommun skall vara i stort sett oförändrad.

Det nya ersättningssystemet föreslås tillämpas fr.o.m. den 1 januari 1991.

En närmare prövning skall göras av om flyktingarnas behov av hemutrustning från samma tidpunkt kan tillgodoses genom lån, i stället för som nu genom bidrag.

I propositionen föreslås också vissa ändringar i lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande m. fl. Dessa ändringar föreslås träda i kraft redan den 1 juli 1990.

Lag om ändring i lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande m. fl.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande m. fl.

dels att 5 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 a §**

Utlänning som avses i 2 och 3 §§ har rätt till bistånd även efter det att uppehållstillstånd beviljats om utlänningen

1. vistas på en statlig förläggning för asylsökande, eller

2. tillfälligt vistas i en kommun i avvaktan på att anvisas plats på en statlig förläggning för asylsökande eller i en annan kommun.

Bistånd enligt första stycket lämnas endast för utlänning som inte anvisats eller kunnat utnyttja anvisad kommunplats.

5 §

Rätten till bistånd upphör

1. om utlänningen, innan beslut har meddelats i frågan om uppehållstillstånd, inte längre vistas så som sägs i 2 §,

2. när uppehållstillstånd ges,

2. när uppehållstillstånd ges
utom i fall som avses i 3 a §,

3. när en ansökan om uppehållstillstånd har avslagits och ett beslut om avvisning eller utvisning skall verkställas; dock kvarstår rätten till bistånd även för den tid som skäligen behövs för verkställigheten, eller

4. när utlänningen lämnar landet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 februari 1990.

Närvarande: Statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Engström, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin

Föredragande: Statsrådet Lööw

Proposition om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna, m. m.

1 Inledning

Den 1 januari 1985 infördes ett nytt system för att ta emot asylsökande och flyktingar i Sverige (prop. 1983/84:124, Sfu 27, rskr. 295). De i propositionen angivna riktlinjerna för flyktingmottagandet har i vissa delar ändrats dels i samband med införande av lagen om bistånd åt asylsökande den 1 maj 1988 (prop. 1987/88:80, Sfu 17, rskr. 160), dels i samband med beslut om en ny regionaliserad organisation för statens invandrarverk (prop. 1987/88:158, Sfu 28, rskr. 339).

Staten har ett övergripande ekonomiskt ansvar för flyktingmottagandet. Ansvaret är i övrigt delat mellan stat och kommun. Kommunerna har ansvar för att de som får stanna får goda livsbetingelser och en bra introduktion i det svenska samhället. Statens invandrarverk träffar överenskommelser med kommunerna om mottagande av flyktingar. Kostnaderna härför ersätts av staten enligt förordningen (1984:683) om statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar.

En kortfattad redovisning av gällande regler för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Sedan våren 1989 har en informell arbetsgrupp inom regeringskansliet med företrädare för berörda departement, Svenska kommunförbundet, statens invandrarverk och arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) sett över nuvarande system för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet. Arbetsgruppens primära uppgift har varit att skapa ett nytt, mindre detaljstyrande ersättningssystem som stimulerar till aktivare och mer samordnade insatser för flyktingar. Systemet skulle ge ökad frihet för kommunerna att utforma mottagandet på ett mer rationellt sätt. Ett annat syfte har varit att åstadkomma en förenklad administration.

Parallellt med detta har nuvarande system för svenska för invandrare (sfi) granskats, dels av riksrevisionsverket på uppdrag av regeringen, dels av skolöverstyrelsen på eget initiativ.

Detta sammanhängande översynsarbete och den därpå följande bered-

ningen inom regeringskansliet har bedrivits med utgångspunkt i en helhetssyn, där ett huvudsyfte har varit att flyktingar så snart möjligt skall kunna bli självförsörjande och integrerade i det svenska samhället.

Vid sidan härav har regeringen uppdragit åt socialstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen att gemensamt ta initiativ till insatser, som syftar till att förstärka och utveckla samarbetet mellan socialtjänsten och arbetsförmedlingen. Uppdraget har avrapporterats i december 1989. Erfarenheterna visar tydligt att hjälpinsatser för arbetslösa socialbidragstagare, varvid invandrare är överrepresenterade, fungerar bättre om de genomförs i samarbete mellan flera berörda myndigheter. Jag återkommer något mer till detta i det följande.

Mot den bakgrunden finns nu underlag för ett samlat reformprogram med syfte att underlätta för flyktingar att så snart som möjligt få en fast förankring i svenskt arbets- och samhällsliv och därmed minska deras beroende av samhällets stöd. De viktigaste beståndsdelarna i ett sådant reformprogram, som rör flera departements ansvarsområden, är:

- en reformerad svenskundervisning
- målinriktad prioritering inom arbetsmarknadsverket av tidiga insatser till förmån för flyktingar
- åtgärder för att utveckla samverkan mellan de olika organ som är engagerade i flyktingmottagandet
- ett nytt ersättningssystem till kommunerna för flyktingmottagandet.

Jag kommer i det följande, efter samråd med statsråden Lindqvist, Thalén, Persson och Sahlin, att redovisa vår gemensamma syn på inriktningen av det lokala flyktingmottagandet och hur samordning och samverkan mellan olika myndigheter kan och bör utvecklas.

Jag kommer därefter att redovisa förslag till ett nytt system för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet. Förslaget har utarbetats efter samråd med Svenska kommunförbundet.

Jag kommer slutligen att lämna förslag till vissa ändringar i lagen (1988: 153) om bistånd åt asylsökande m. fl.

Min föredragning av dessa frågor skall ses i sammanhang med de förslag till reformerad svenskundervisning för invandrare som statsrådet Persson presenterat tidigare i dag.

2 Överväganden och förslag

2.1 Allmänna överväganden

2.1.1 Målen för invandrapolitiken och flyktingmottagandet

Flyktingar som bosätter sig i Sverige är invandrare. Målen för den svenska invandrapolitiken, som sammanfattas i begreppen jämlikhet, valfrihet och samverkan, innebär att invandrare i förhållande till övriga invånare i Sverige skall ha likvärdiga förutsättningar att bo, leva och verka här. Undantagen är de fundamentala rättigheter och skyldigheter som knyts till medborgarskapet.

Grunden för att nå målen för invandrapolitiken och flyktingmottagan-

det är de insatser som faller inom välfärdspolitikens ram. När dessa insatser inte räcker till krävs vissa säråtgärder, för vilka ansvaret vilar på respektive sakansvarig myndighet inom stat och kommun. Principerna för ansvarsfördelningen mellan myndigheterna har kommit till uttryck i en särskild förordning (1986:856) om de statliga myndigheternas ansvar för invandrare m. fl.

Flyktingar kommer i regel från särskilt svåra förhållanden. De har därför särskilda behov av stöd den första tiden i Sverige. Flyktingarna skiljer sig från andra invandrare genom att de inte har möjlighet att fritt återvända till sina hemländer. Samhället har mot denna bakgrund valt att ge flyktingarna ett särskilt mottagande som i vissa avseenden innebär en positiv särbehandling i jämförelse med andra invandrare.

Det särskilda mottagandet gäller inte bara flyktingar enligt Genèvekonventionen utan också krigsvägrare samt personer som får stanna i Sverige på grund av flyktingliknande skäl (de facto-flyktingar) eller humanitära skäl. Vidare omfattar det särskilda flyktingmottagandet vissa nära anhöriga till flyktingar. När jag i fortsättningen använder begreppet *flykting* avser jag *alla de personer som omfattas av flyktingmottagandet*.

Samhällets samlade insatser under den första tiden syftar till att ge flyktingen förutsättningar att snabbast möjligt få

- en bostad
- en reguljär sysselsättning (arbete eller utbildning) med normal försörjning (lön, studiestöd eller utbildningsbidrag)
- så goda kunskaper i svenska och om det svenska samhället som i varje skede av integrationsprocessen krävs för att flyktingen aktivt skall kunna delta i arbets- och samhällslivet i övrigt
- en delaktighet i samhällslivet som ger flyktingen förutsättningar att påverka sin egen situation och att därmed främja goda etniska relationer.

2.1.2 Nuvarande organisation och ansvarsfördelning inom stat och kommun

Ansvaret för det praktiska genomförandet av invandrar- och flyktingpolitiken är som jag tidigare sagt delat mellan stat och kommun. Jag kommer i det följande att närmare redogöra för nuvarande organisation och ansvarsfördelning.

Statens invandrarverk

Statens invandrarverk är statlig huvudman för mottagandet av asylsökande och flyktingar. Invandrarverket driver förläggningar för asylsökande och skall träffa överenskommelser med kommunerna om att de förbinder sig att ta emot flyktingar. Flyktingarnas bosättning i kommun sker genom medverkan från invandrarverket. Verket betalar ut ersättning till de kommuner som träffat överenskommelse om flyktingmottagande. Länsstyrelserna ersätter kommunernas kostnader för utgivna socialbidrag.

Invandrarverket fick den 1 juli 1989 en ny organisation i syfte att

åstadkomma effektivare handläggning och därmed kortare väntetider i främst asylärenden, ett bättre flyktingmottagande och förbättrad samverkan mellan verket och kommunerna. En viktig del i samverkan är att ge information, råd och stöd till kommuner.

Arbetsmarknadsverket

Staten har genom arbetsmarknadsverket, främst de lokala arbetsförmedlingarna, ett primärt ansvar för att flyktingarna introduceras på arbetsmarknaden eller ges utbildning i syfte att erhålla arbete.

Flyktingarnas och andra invandrades situation på arbetsmarknaden skall i första hand lösas med ordinarie arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Dessa kan vid behov kompletteras med särskilda insatser för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden.

I samband med att det kommunala flyktingmottagandet infördes den 1 januari 1985 övergick huvudmannskapet på den statliga sidan för flyktingmottagandet från AMS till invandrarverket. Genom denna förändring har arbetsmarknadsverkets roll i flykting- och invandrapolitiken renodlats. Särskilda resurser har vid återkommande tillfällen tilldelats AMS för arbetsmarknadsservice åt flyktingar och andra invandrare. AMS förutsätts fördela dessa resurser i samråd med invandrarverket och i övrigt sätta in de åtgärder som flyktingars och invandrades situation på arbetsmarknaden kräver.

Länsarbetsnämnderna ger riktlinjer för arbetsförmedlingarnas verksamhet och har ansvar för att genomföra arbetsmarknadspolitiken i varje län och därmed också för att flyktingarna får den arbetsmarknadsservice de har rätt till. Ansvaret innebär att de skall vara drivande i frågor som berör flyktingarnas situation på arbetsmarknaden, att de skall ge råd och vara konsulter till de lokala arbetsförmedlingarna och att de vid behov skall omfördela resurserna inom länet dit de bäst behövs. Ansvaret för platsförmedling och arbetsvägledning för flyktingar åvilar primärt de lokala arbetsförmedlingarna.

Kommunerna

Kommunerna har en central roll när det gäller genomförandet av invandrapolitiken och flyktingmottagandet.

Kommunerna har genom lagen (1986: 159) om grundläggande svenskundervisning ansvar för grund-sfi som omfattar en genomsnittlig utbildningstid om 400–500 timmar. Däremot har kommunerna inte något ansvar för påbyggnads-sfi. Denna anordnas i stället i form av studiecirklar hos studieförbunden eller inom arbetsmarknadsutbildningen och omfattar 200–300 timmar.

Kommunstyrelsen har vanligtvis det övergripande ansvaret för invandrarfrågorna i kommunen. I ett mindre antal kommuner har särskilda invandrar-nämnder samordningsansvar. Varje facknämnd svarar för frågor som rör invandrare inom det egna verksamhetsområdet. Kommunerna bestämmer själva på vilket sätt man organiserar arbetet med invandrarfrå-

gorna. Staten påverkar handlingssättet genom speciallagstiftning, t.ex. skollagen och socialtjänstlagen. De av riksdagen fastställda målen för invandarpolitiken skall genomsyra kommunens arbete med invandrarfrågor oavsett vilken del av den kommunala förvaltningen som har ansvaret.

I många kommuner har man inrättat särskilda invandrarbyråer eller invandrarfunktioner. Från början var invandrarbyråerna i huvudsak inriktade på att erbjuda invandrare information samt tolkservice och i övrigt bistå invandrarna i deras kontakter med myndigheter, sjukvård m. m. En annan viktig uppgift för invandrarbyråerna och invandrarfunktionerna är att genom sin specialkunskap om invandrare, bidra till att kommunstyrelse, facknämnder och kommunala förvaltningar anpassar sin verksamhet så att invandrarnas behov och förutsättningar uppmärksammas.

Många kommuner har inrättat särskilda samrådsorgan där kommunalpolitiker, kommunala tjänstemän och företrädare för invandrarföreningar deltar. I dessa samrådsgrupper redovisas sakkunskap som har en viktig opinionspåverkande roll och betydelse för besluten i de politiska organen.

I vissa kommuner har utarbetats särskilda handlingsprogram för invandrarfrågorna. Några formella krav finns inte på ett sådant program, men av vad jag lärt mig vid kommunbesök runt om i landet har de ofta stor betydelse, när det gäller att omsätta de invandrapolitiska målen i verkligheten.

I många kommuner är flyktningmottagandet knutet till socialtjänsten som sedan har en samordningsfunktion för flyktningmottagandet gentemot andra kommunala och regionala organ.

Frivilligorganisationerna

Folkrörelser och organisationer har en viktig roll i flyktningmottagandet. De kan bl. a. utgöra kontaktpunkter i arbetslivet, på fritiden, i bostadsområdena eller i en religiös gemenskap. Röda korsets kontaktgruppsverksamhet utgör här ett bra exempel.

Under år 1989 genomförde flera organisationer, bl. a. Rädda barnen, Röda korset m. fl. den s. k. Ja-kampanjen med målet att söka skapa en bredare uppslutning kring flyktningmottagandet i Sverige. Regeringen har tagit detta som utgångspunkt för att föreslå att en gemensam arbetsgrupp tillsätts med uppgift att söka utforma förslag till hur de frivilliga organisationerna skall kunna spela en mer aktiv roll i det svenska flyktningmottagandet.

2.1.3 Problem och förändringsbehov i flyktningmottagandet

Flyktningmottagandet i bostadsbristtider

Många flyktingar med klara uppehålls- och arbetstillstånd tvingas vänta alltför länge på förläggningar innan de tas emot i en kommun. Statens invandrarverk kan med den nya organisationen fatta beslut i tillståndsärenden mycket snabbare än tidigare. Även om det kommunala mottagandet har varit betydligt större än som förutsattes när systemet infördes, har utslussningen från förläggningarna till kommunerna varit otillräcklig.

De främsta orsakerna till detta är den höga inströmningen av asylsökande samt bristen på bostäder. Många kommuner söker nu extraordinära lösningar för att finna bostäder till flyktingarna.

Även inom regeringskansliet förs diskussioner om hur man skall kunna lösa bostadsproblemen för flyktingar. Diskussionerna förs i samråd med statens invandrarverk, boverket och representanter för frivilligorganisationerna.

I ett kortsiktigt perspektiv är det nödvändigt att kommunerna uppmärksammar möjligheterna att bygga genomgångsbostäder. Visst stöd till sådana insatser kan lämnas av invandrarverket. Kommunerna bör också uppmärksamma möjligheterna att få statliga lån till s.k. modulbyggnation. Även olika typer av inneboende- och inackorderingsmöjligheter bör provas mer än hittills.

Långsiktigt måste det ordinarie bostadsbyggandet öka i syfte att lösa bostadsproblemen för alla bostadsbehövande. Inflyttningen av flyktingar och andra invandrare måste särskilt beaktas i den kommunala bostadsbyggnadsplaneringen.

Arbetsmarknaden, svenska för invandrare m. m.

Ett annat huvudproblem är att det tar lång tid för flyktingar som tagits emot i en kommun att komma in på arbetsmarknaden och därmed få en möjlighet att bli självförsörjande.

Arbetet har en central roll i de flesta vuxnas liv. En stor del av de flyktingar som kommit under 1980-talet är unga människor i aktiv ålder. Att få ett arbete eller komma in på en utbildning och en egen försörjning innebär också för flyktingarna att få en social identitet, en självkänsla och möjligheter till kontakter med andra människor. Arbetsplatsen är för de flesta en kanske lika viktig förankringspunkt i tillvaron som hemmet.

De långa väntetiderna från det att flyktingarna får arbets- och uppehållstillstånd tills de kommer i arbete eller på annat sätt får en reguljär sysselsättning innebär påfrestning för den enskilde och stora kostnader för samhället. Om väntetiden, som nu är över ett år, minskas rejält kan socialbidragskostnaderna sänkas med stora belopp. Om väntetiderna nedbringas så att flyktingarna snabbare kommer ut på arbetsmarknaden skulle stat och kommun få ett ekonomiskt tillskott via skatter och arbetsgivaravgifter. Arbetsmarknaden skulle få ett efterlängtat tillskott av arbetskraft.

En annan omständighet som har försett flyktingars inträde på arbetsmarknaden sammanhänger med den bristande flexibiliteten i nuvarande sfi-system. Det har bl. a. uppstått väntetider till följd av dålig tillgång på påbyggnads-sfi. I många fall har flyktingarna haft svårt att uppnå kunskapsmålen, samordningen med övriga åtgärder har varit bristfällig och svårigheterna för flyktingarna att komma in på fortsatt utbildning betydande. Jag går inte i detta sammanhang närmare in på sfi-systemet. Statsrådet Persson har, som jag redan nämnt, tidigare i dag redovisat sina förslag om ett nytt, sammanhållet sfi-system under kommunernas ansvar.

Det finns också en viss tveksamhet hos många arbetsgivare till att anställa arbetskraft med utländsk bakgrund. Parterna på arbetsmarknaden

har ett stort ansvar när det gäller att påverka negativa attityder och fördomar mot människor med annorlunda kulturell bakgrund och yrkeserfarenhet.

Ytterligare en omständighet som försvårar flyktingars integration kan vara att det tar lång tid att värdera den utbildning och yrkesbakgrund som flyktingarna har med sig från hemlandet. Ansvar för denna värdering ligger såvitt gäller högre utbildning huvudsakligen hos universitets- och högskoleämberget (UHÄ) och för yrkesutbildning på gymnasienivå hos AMS. Ansökningarna hos UHÄ har i princip fördubblats varje år sedan detta system för värdering startade år 1984. Mot bakgrund av detta har regeringen hösten 1989 för innevarande budgetår förstärkt resurserna vid UHÄ. I budgetpropositionen för budgetåret 1990/91 har regeringen föreslagit att ytterligare medel anvisas för att UHÄ skall kunna arbeta undan de ärendebalanser som uppstått de senaste åren.

Även andra myndigheter har till uppgift att värdera utländska examina och yrkeskvalifikationer. Det gäller t. ex. utländska vårdutbildningar som bedöms av socialstyrelsen och utbildningar inom jord- och skogsbruk som Sveriges lanbruksuniversitet svarar för.

Invandrare med yrkesutbildning på gymnasienivå eller med arbetslivspraktik kan få sin utländska utbildning eller yrkesbakgrund bedömd och jämförd med motsvarande svensk utbildning eller yrkeskrav. AMS har alltså ansvar för denna verksamhet. Till grund för bedömningen ligger praktiska och teoretiska prov eller de dokument över utbildning som invandrare har med sig. I anslutning här till utvecklas för närvarande en databaserad kunskapsbank inom AMS. I kunskapsbanken noteras uppgifter om olika utländska utbildningars innehåll samt var och hur en yrkesprövning eller bedömning kan göras.

Ersättning till kommunerna

Ett ytterligare hinder för ett effektivt flyktingmottagande ligger enligt min mening i nuvarande system för ersättning till kommunerna. Denna syn delas av Svenska kommunförbundet och många av alla de kommuner som tar emot flyktingar. Nuvarande ersättningssystem ger, som jag ser det, inte kommunerna tillräckligt incitament till att aktivt verka för att flyktingarnas socialbidragsberoende minskar. Det är snarast så att det aktuella ersättningssystemet manar till ett bidragstänkande. I dag ersätter staten bl. a. socialbidragskostnaderna under det år då uppehållstillstånd beviljats och de därpå följande tre åren. Aktiva åtgärder för att flyktingarna skall bli självförsörjande kan däremot medföra kostnader för kommunen som den inte får ersättning för.

Dessa förhållanden kan leda till att flyktingar blir passiva bidragsmottagare. I stället borde ersättningssystemet bidra till att flyktingens egna förutsättningar tas till vara, så att han eller hon snabbare kommer in i ett normalt livsmönster.

Sammanfattningsvis kan sägas att det i nuvarande flyktingmottagande allför ofta uppstår "glapp" mellan olika insatser där ansvaret ligger på skilda fackmyndigheter. Det leder till att många flyktingar alltför länge blir

beroende av samhällets stöd för sin försörjning. Åtgärder bör vidtas för att

- effektivisera svenskundervisningen
- markera arbetsmarknadsverkets ansvar för att tillgodose den enskilde flyktingens individuella behov
- skapa ett system för statlig ersättning till kommunerna som premierar aktiva åtgärder så att flyktingar snabbare kommer in i arbetslivet eller i annan reguljär sysselsättning samt
- främja ett individinriktat, samordnat arbetssätt på det lokala planet.

Förslag till reformering av svenskundervisningen för invandrare har alltså tidigare i dag redovisats av statsrådet Persson. Förslag om åtgärder i övrigt kommer jag att redovisa i det följande.

2.2 Aktivt och samordnat flyktingmottagande m. m.

2.2.1 En helhetssyn behövs

En helhetssyn måste prägla arbetet för integration av flyktingar i det svenska samhället. Helhetssynen innebär att de olika samhällsorganens insatser måste samordnas och utgå från den enskildes individuella behov. I denna samverkan bör de fackliga organisationerna, arbetsgivarna och frivilligorganisationerna få en mer aktiv roll än hittills. De måste alla bli naturliga bundsförvanter i ett arbete för solidaritet och medmänsklighet.

För att åstadkomma en sådan helhetssyn krävs ett nära samarbete mellan företrädare för staten, i första hand statens invandrarverk och arbetsmarknadsverket, och för kommunerna: de ansvariga för flyktingmottagandet, socialförvaltning och kommunernas sfi-ansvariga organ. I detta samarbete har även landstinget en betydelsefull roll. Det är i detta sammanhang viktigt att de samverkande myndigheterna är väl förtrogna och införstådda med varandras kompetens, mål och metoder. Det är också väsentligt att de kan avgränsa det egna kompetensområdet. Härigenom ökar den ömsesidiga respekten och arbetet för den enskilde flyktingen kan i samråd med honom eller henne själv, på ett effektivare sätt inriktas på att tillgodose hans eller hennes behov.

På många håll i landet sker redan i dag en samverkan av det här slaget både inom ramen för ordinarie verksamhet och genom särskilda arrangemang. Erfarenheterna är mycket goda.

En av de viktigaste kunskaperna som samverkansmetodiken medfört är att man måste ha ett gemensamt synsätt i arbetet. Gemensamma temadagar, studiebesök hos varandra, gemensamma ärendegenomgångar och trepartssamtal är exempel på detta. Samtidigt måste kunskapen om de krav och problem som flyktingen möter i arbetslivet öka (arbetsplatsbesök m. m.). Detta arbetssätt ger också ökad tillfredsställelse i arbetet, större entusiasm och minskad risk för utbrändhet. Resultatet blir bättre service och mer individuellt bemötande av flyktingen.

De flyktigmottagande myndigheterna bör för varje flykting, så snart som möjligt, upprätta en individuell plan för hans eller hennes introduktion. En sådan plan bör göras snarast efter det att flyktingen tagits emot i kommunen. Planen bör alltid göras i samråd med flyktingen.

En grundläggande del av planen bör självfallet vara undervisning i svenska. Varvning av sfi och arbetspraktik kan både främja språkinläringen och skapa den första erfarenheten av arbete i Sverige. Det krävs en kartläggning av vilka åtgärder som behövs för att han eller hon skall kunna konkurrera på arbetsmarknaden på lika villkor med övriga invånare.

Den *introduktion* som planen omfattar bör enligt min mening innehålla följande:

- bosättning
- kartläggning av den enskildes personliga situation och familjeförhållanden samt utbildnings- och yrkeserfarenhet
- kartläggning av barnens situation och eventuella behov av stödinsatser
- svenska för invandrare
- samhälls-, studie- och arbetslivsorientering
- arbetsmarknadsservice
- kompletterande eller grundläggande utbildning i skilda skolformer
- arbete
- rehabilitering.

Syftet med introduktionsplanen är att ge varje flykting de nödvändiga förutsättningarna för att kunna leva och verka normalt och självständigt i det svenska samhället. Jag anser att man i detta arbete kan och bör ställa krav på flyktingen att fullfölja den gemensamt utarbetade och överenskomna planen. Vid behov skall planen omarbetas i samråd mellan flyktingen och berörda myndigheter.

I detta sammanhang vill jag framhålla att det kan finnas skäl att göra karaktären av "kontrakt" mellan flyktingen och det allmänna ännu tydligare än vad som kanske är möjligt med nu gällande regler. Det torde också finnas effektivitetsvinster att hämta i en samordning av de olika former för samhällets stöd till uppehälle som i dag knyts till deltagande i t. ex. skilda utbildningsaktiviteter.

Mot denna bakgrund har jag med mina kollegor i regeringen diskuterat möjligheten att införa någon form av *enhetlig introduktionsersättning* för flyktingar. En sådan samlad ersättning skulle kunna utgå under introduktionsperioden och minska behovet av andra bidrag till försörjning (socialbidrag, utbildningsbidrag etc.). För att få denna ersättning skulle man kunna ställa tydligare krav än annars på flyktingen att han eller hon fullföljer introduktionsprogrammet.

Det är min uppfattning att en sådan ersättning till flyktingar också skulle kunna ha positiva effekter på integrationsprocessen. Dagens system med en rad av olika *bidrag* ger felaktiga signaler och kan leda till att flyktingar passiviseras. En ersättning som är knuten till en prestation och utgår med samma belopp oavsett var man bor i Sverige förefaller mer rättvis och blir mer begriplig för den enskilde flyktingen. Den skulle också för befolkning-

en i övrigt kunna te sig som en rimligare ordning än bidragsgivning utan motprestation.

Innan man kan förverkliga tanken på en sådan samlad introduktionser-sättning behöver emellertid många frågor utredas närmare. Ett sådant system skulle kräva ganska omfattande ändringar i gällande regelsystem och att man klarar ut viktiga gränsdragningsfrågor. Jag kommer därför att snarast ta initiativ till en sådan ytterligare utredning.

2.2.3 Arbetsmarknadsverkets medverkan m. m.

Den ordning som gäller sedan år 1985 har lett till att i stort sett alla kommuner i Sverige deltar i flyktingmottagandet. Därför behöver arbetsmarknadsservice riktad till flyktingar ordnas på fler orter än tidigare. I de riktlinjer till AMS som anges i årets budgetproposition (prop. 1989/90: 100, bil. 12, s. 16) poängteras att ökade insatser skall göras för att snabbare få flyktingar och andra invandrare i arbete. Arbetslösheten bland utländska medborgare skall minskas. En ökning av de utländska medborgarnas arbetskraftsdeltagande skall eftersträvas.

Arbetsmarknadsverket skall kunna svara mot de krav som flyktinginvandringen ställer och anpassa sitt arbetssätt så att den arbetskrafts-resurs som finns bland invandrare effektivt tas till vara. En resursfördelning som står i överensstämmelse med behovet inom länen är grundläggande. Ett nära samråd med invandrarverket härvidlag är en förutsättning för att åstadkomma en slagkraftig medverkan i flyktingmottagandet från arbetsmarknadsverkets sida.

Rejåla insatser på ett tidigt stadium för att flyktingar skall kunna få ett arbete eller en reguljär försörjning på annat sätt, t. ex studier, är självfallet till gagn för både flyktingen och samhället.

Flyktingar och invandrare är redan högt prioriterade grupper inom arbetsmarknadspolitiken. Aktiva åtgärder för att hävda arbetslinjen skall prioriteras. Passivt bidragstagande måste motverkas. Om detta är statsrådet Sahlin och jag överens.

För att åstadkomma detta behövs hög handlingsberedskap och ett nära samarbete mellan dels AMS och statens invandrarverk, dels arbetsförmedlingen, fackliga organisationer och arbetsgivare på orten och de kommunala organ som är engagerade i flyktingmottagandet. Därigenom skall tillgängliga resurser kunna användas mer flexibelt så att man bättre än i dag tar till vara möjligheten att kombinera olika insatser tillsammans med kommunen, arbetsgivare etc.

Arbetsgivarna har tillsammans med de anställda och fackföreningarna ett särskilt ansvar för invandrarernas introduktion i arbetslivet. Svenska arbetsgivarföreningen (SAF), Landsorganisationen, Privattjänstemannakartellen och invandrarverket har gemensamt utarbetat en handledning med syfte att ge information, råd och synpunkter till arbetsgivare, personalhandläggare, lokala fackliga organisationer och deras förtroendevalda. SAF har nyligen särskilt uppmärksammat sina delägare på invandrades tidigare utbildning och erfarenheter som en resurs. Jag vill här uttrycka en

stark förhoppning om att SAF:s initiativ får genomslag bland medlemsföretagen.

Prop. 1989/90: 105

Arbetsförmedlingarna har sedan några år tillbaka vid flera tillfällen tilldelats förstärkning för att öka förmedlingsservicen och aktivt arbeta med flyktingar. Resurser har vidare avsatts för att bl. a. ge möjligheter att erbjuda arbetsgivare förhöjt rekryteringsstöd vid anställning av invandrare.

Det lokala förmedlingsarbetet med flyktingar måste vara målinriktat, och präglas av en helhetssyn. Samverkan med det kommunala flyktingmottagandet och sfi-anordnaren måste vara en självklar del i ett gemensamt lokalt samarbete kring individens behov.

Även om det kan finnas skäl till att man inte omedelbart kan företa rena platsförmedlingsåtgärder så har utländska medborgare rätt till fullständig förmedlingsservice så snart de fått uppehålls- och arbetstillstånd. Denna förmedlingsservice kan omfatta både platsförmedling och arbetsvägledning. Behovet av fördjupad vägledning är ofta stort och ges både av arbetsförmedlingen och inom arbetsmarknadsinstitutet. Flyktingar och invandrare som på grund av arbetshandikapp inte kan placeras på öppna marknaden bör kunna anvisas arbete inom t. ex. Samhall.

Som påpekats tidigare är det viktigt att flyktingars och invandrades inträde på arbetsmarknaden sker på ett flexibelt och smidigt sätt. Varvning av svenskundervisning och arbete har visat sig ge goda resultat. Jag vill här, i samråd med statsrådet Sahlin, framhålla att de förändringar i kommunens ansvar för sfi, som föreslagits tidigare i dag, inte påverkar länsarbetsnämndernas möjligheter att anordna kurser i svenska som fackspråk inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen.

Tidig information om den svenska arbetsmarknaden och olika utbildningsvägar ökar flyktingens eller invandrarens motivation för att fortsätta eller intensifiera sina studier och blir givetvis ett helt nödvändigt inslag i de individuella introduktionsplanerna. Arbetsförmedlingens aktiva medverkan i förverkligandet av dessa introduktionsplaner är grundläggande.

De arbetsmarknadspolitiska instrument som står till arbetsförmedlingens förfogande skall utnyttjas med helhetssyn och omtanke om den enskildes behov, med fantasi och kombinationstänkande. Statsrådet Sahlin och jag kommer, bl. a. med ledning av särskilda undersökningar om invandrades situation på arbetsmarknaden som vi tagit initiativ till, att noga följa utvecklingen och beakta behovet av särskilda åtgärder.

2.3 Nytt system för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet

2.3.1 Allmänt

Som jag tidigare redovisat finns det behov av att skapa ett nytt system för statlig ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet. Systemet bör stimulera kommunerna att vidta åtgärder för att flyktingarna så snabbt som möjligt skall kunna bli självförsörjande och integreras i det svenska samhället. En översyn har gjorts av nuvarande system med detta huvud-

syfte. Arbetet har, som jag tidigare nämnt, bedrivits i en arbetsgrupp inom regeringskansliet med medverkan av företrädare för berörda departement, Svenska kommunförbundet, invandrarverket och AMS.

Arbetsgruppen redovisade i december 1989 ett förslag till nytt ersättningssystem. Med utgångspunkt i detta förslag har fortsatta överläggningar ägt rum mellan företrädare för arbetsmarknadsdepartementet och Svenska kommunförbundet om ersättningssystemets utformning. Som underlag för dessa överläggningar har kommunförbundet inhämtat synpunkter på arbetsgruppens förslag från ett antal kommuner.

I det följande redovisas ett förslag till nytt ersättningssystem som utformats efter samråd med kommunförbundet. Förslaget går i korthet ut på att ytterligare markera kommunernas ansvar genom att huvuddelen av nuvarande bidrag till kommunerna slås samman till *en* samlad schabloniserad ersättning som normalt utgår per mottagen flykting. På detta sätt skapas en stor frihet för kommunerna att i samverkan med arbetsförmedlingen på orten vidta aktiva åtgärder så att flyktingarna skall bli självförsörjande snabbare än nu. Förslaget bör också leda till en förenklad administration.

Utgångspunkten för reformen har varit att det nya systemet skall innebära en i stort sett oförändrad kostnadsfördelning mellan stat och kommun. De föreslagna ändringarna medför emellertid att kommunerna får ersättning för sina kostnader väsentligt tidigare än för närvarande.

2.3.2 Schablonersättning för varje mottagen flykting

Mitt förslag: Nuvarande ersättning för ekonomiskt bistånd till flyktingar och huvuddelen av övriga bidrag till kommunerna för flyktingmottagandet läggs samman i *en* schabloniserad ersättning som lämnas med ett fastställt belopp per flykting. Denna schablonersättning skall täcka även kommunernas kostnader för lagstadgad svenskundervisning av vuxna flyktingar.

Den nya schablonersättningen skall vara 115 000 kr. för flyktingar som fyllt 16 år och 70 000 kr. för barn under 16 år i prisnivån vid ingången av år 1990. Beloppen justeras årligen med hänsyn till bl. a. kostnadsutvecklingen.

Ett halvt schablonbelopp lämnas till den kommun som först tar emot flyktingen och gör en plan för hans eller hennes introduktion i det svenska samhället. Om flyktingen bor kvar i mottagningskommunen i minst sex månader får denna kommun ytterligare ett halvt schablonbelopp.

Skälen för mitt förslag: Enligt de regler som gäller i dag får kommunerna ersättning för mottagna flyktingar på två olika sätt. Dels utgår ersättning för faktiskt utgivna socialbidrag under det år då uppehållstillstånd beviljats och de därpå följande tre åren. Dels får kommuner som träffat överenskommelse med invandrarverket om flyktingmottagande ett schablonbelopp (14 300 kr. för vuxna och 29 850 kr. för barn) för varje flykting.

Detta belopp skall täcka kommunernas normala extra kostnader för flyktingar vad gäller barnomsorg, annan social service, skolundervisning, tolkverksamhet samt administration och samordning av flyktingmottagandet.

Ersättningen av faktiska socialbidragskostnader innebär, som jag redan framhållit, vissa nackdelar. Den största nackdelen är att det inte finns något incitament för kommunerna att genom egna åtgärder bidra till att flyktingarna blir självförsörjande under de första åren i Sverige. Kommuner som vidtar aktiva åtgärder för att flyktingarna skall klara sin försörjning själva och få en fast förankring på arbetsmarknaden får själva stå för kostnaderna för dessa åtgärder eller kan inom begränsade ramar få projektbidrag från statens invandrarverk. Kommuner som är passiva och inte vidtar några särskilda åtgärder för att minska flyktingarnas bidragsberoende är däremot alltid garanterade att få full ersättning för sina kostnader under de första åren.

Den direkta kopplingen mellan statlig ersättning och faktisk kostnad för socialbidrag bör mot denna bakgrund upphöra.

En schablonisering av ersättningen på så sätt att kommunen får ett belopp per mottagen flykting skulle kunna stimulera kommunerna till att vidta mer aktiva åtgärder för att flyktingarna snabbare skall integreras i det svenska samhället och klara sin försörjning på egen hand. Detta är mycket betydelsefullt för den enskilde flyktingen och kan också innebära en stor ekonomisk besparing för stat och kommun.

Med en generell och schabloniserad ersättning ökar också flexibiliteten i flyktingmottagandet. Kommunerna får möjlighet att prioritera de åtgärder för att underlätta flyktingarnas integration i samhället som lokalt bedöms vara mest angelägna och verkningsfulla.

Kommunernas åtgärder bör, som jag tidigare redogjort för, samordnas med arbetsförmedlingens insatser och utgå från en gemensamt upprättad introduktionsplan för varje enskild flykting. Genom att ersättningen för svenskundervisningen för flyktingar också föreslås ingå i den föreslagna schabloniserade ersättningen för flyktingmottagande skapas också förutsättningar för en önskvärd samordning i detta avseende. En sådan samordnad planering bör göras snarast och finnas när den andra halvan av schablonersättningen söks. Därmed stimulerar det föreslagna ersättningsystemet till en lokal samverkan mellan kommun och arbetsförmedling med utgångspunkt i flyktingens individuella behov.

För kommuner som har en god arbetsmarknad eller av andra skäl lyckas väl med att snabbt få flyktingarna självförsörjande kan det föreslagna systemet också underlätta en ökning av flyktingmottagandet.

Ytterligare ett motiv för en långtgående schablonisering är att administrationen kan förenklas. Utvecklingen inom andra samhällssektorer vad gäller statsbidrag och styrning av kommunal verksamhet går också allmänt mot en ökad generalisering av statsbidragen i kombination med målstyrning och resultatuppföljning.

Den nya schablonersättningen skall ersätta huvuddelen av de olika former av ersättning som för närvarande kan lämnas till kommunerna för

flyktningmottagandet. Den är avsedd att täcka följande kostnader och bidrag i dagens system:

- genomsnittlig kostnad för ekonomisk hjälp till försörjning under tillståndsåret och ytterligare tre år
- genomsnittlig bostadskostnad som i dag ersätts av staten
- genomsnittlig kommunal kostnad för grundläggande svenskundervisning och påbyggnads-sfi för flyktingar
- nuvarande schablonersättning för personer med uppehållstillstånd, vilken avses täcka kommunernas normala extra kostnader för flyktingar vad gäller barnomsorg, annan social service, skolundervisning, tolkverksamhet samt administration och samordning av flyktningmottagandet.

I den nya schablonersättningen skall också ingå huvuddelen av de särskilda bidrag som för närvarande kan lämnas av invandrarverket för olika ändamål. Det gäller bidrag för bl. a. sysselsättningsskapande åtgärder, samarbetsprojekt mellan kommuner samt samarbetsprojekt mellan folkrörelser och kommuner.

Vad gäller svenskundervisningen har skolöverstyrelsen i sin utvärdering av 1986 års sfi-reform föreslagit att statsbidraget för sfi även fortsättningsvis bör vara skilt från övriga statsbidrag för invandrare och flyktingar. Som skäl mot en samordning med andra statsbidrag till flyktningmottagandet anger styrelsen bl. a. att det finns en oro bland de sfi-ansvariga i kommunerna för att ett starkt schabloniserat statsbidrag för flyktningmottagandet skulle skapa en olycklig konkurrenssituation mellan berörda kommunala förvaltningar. Riksrevisionsverket har däremot i sin granskning av sfi-systemet förordat en ökad schablonisering genom sammanslagning av flera bidrag.

Enligt min mening finns det mycket starka skäl för att låta ersättningen för sfi ingå i den generella ersättningen för flyktningmottagandet. Helhetssynen på kommunernas flyktningmottagande markeras och samordning och samverkan mellan svenskundervisningen och andra delar av det kommunala flyktningmottagandet främjas. Flexibiliteten och möjligheterna för varje kommun att välja lösningar utifrån de lokala förutsättningarna blir maximala. Jag har i denna fråga samrått med statsrådet Persson.

Vid mina överväganden om nivån på den nya schablonersättningen har jag för flyktingar beräknat samma genomsnittliga belopp för sfi som det ersättningsbelopp som föreslås utgå för sfi till andra invandrare. Jag utgår från att nivån på detta statsbidrag (för budgetåret 1990/91, 22 000 kr.) kommer att vara ett riktmärke för kommunerna när de skall besluta om hur stor del av schablonersättningen som genomsnittligt skall avsättas för sfi. Någon större risk för att sfi prioriteras för lågt, på bekostnad av insatser som innebär heltidsarbete eller annan egen försörjning innan flyktingen kan tillräcklig svenska, finns det enligt min mening inte. Det väsentliga är att en lokal samverkan kommer till stånd som gör det möjligt att bättre än nu samordna sfi med andra åtgärder för flyktingars integration. Bl. a. bör man utnyttja möjligheten till varvning av sfi med arbete och/eller praktik.

Schablonersättningen bör utgå med olika belopp för vuxna och barn. Åldersgränsen bör vara 16 år.

Beloppet för vuxna bör vara högre eftersom dessa omfattas av kommunernas skyldighet att erbjuda sfi. Vidare är socialbidragsnormen för en vuxen väsentligt högre än för ett barn och bostadskostnaden per person normalt väsentligt högre för en ensamstående vuxen än för en person i en barnfamilj.

Nivån på schablonersättningen bör fastställas årligen efter överläggningar mellan företrädare för regeringen och Svenska kommunförbundet. Vid de överläggningar som nu förts med kommunförbundet om det nya ersättningssystemets konstruktion har enighet nåtts om att schablonbeloppen bör fastställas till 115 000 kr. för vuxna flyktingar och 70 000 kr. för barn under 16 år i den prisnivå som gällde vid ingången av år 1990. Utgångspunkten har härvid varit att kostnadsfördelningen mellan stat och kommun skall vara i allt väsentligt oförändrad i förhållande till nuvarande system. Schablonersättningens nivå för år 1991, då den enligt mitt förslag skall införas, fastställs senare med hänsyn till kostnadsutvecklingen under år 1990.

I dag får flertalet flyktingar socialbidrag till hemutrustning vid bosättning i en kommun. Kommunernas kostnader för detta ersätts av staten på samma sätt som kostnaderna i övrigt för socialbidrag. Jag kommer i det följande att förorda att medel till hemutrustning i fortsättningen tillhandahålls i form av *lån*. Därigenom kan en viktig del av flyktingarnas behov normalt tillgodoses på annat sätt än genom socialbidrag. Detta har beaktats när nivån på den nya schablonersättningen har fastställts.

Introduktionsprogrammet för en flykting skall normalt genomföras i den kommun som från början tar emot flyktingen. Hela schablonersättningen bör därför normalt gå till mottagningskommunen. Hittills har emellertid ett relativt stort antal flyktingar flyttat vidare under de första åren efter mottagandet i en kommun. I den mån sådana flyttningar leder till att en annan kommun än den första mottagningskommunen får kostnader för flyktingen under introduktionsperioden, borde detta i princip innebära att den kommun till vilken flyktingen flyttar får en del av schablonersättningen. Samtidigt får inte kravet på rättvisa mellan kommunerna ställas så högt att det medför en orimlig administration.

Den kommun som tar emot flyktingar enligt överenskommelse med invandrarverket måste alltid ha en basorganisation för mottagandet oavsett hur stor del av introduktionsprogrammet som genomförs i kommunen. Kommunerna måste också i förväg någorlunda kunna beräkna vilken ersättning man kommer att få under ett år. Ett visst "garantibelopp" för varje flykting bör därför alltid utgå oavsett hur lång tid flyktingen stannar i kommunen efter mottagandet. Det är vidare angeläget att ersättningsreglerna utformas så att kommuner som erfarenhetsmässigt har en stor inflyttning av flyktingar från andra kommuner och har kostnader härför får en rimlig ersättning för dessa kostnader.

Jag förordar, efter de överläggningar som skett med kommunförbundet, att den första mottagningskommunen först erhåller ett halvt schablonbelopp. Om flyktingen fortfarande bor kvar i denna kommun efter sex

månader bör ytterligare ett halvt schablonbelopp betalas ut till samma kommun. Om flyktingen däremot har flyttat inom sex månader bör inte någon ytterligare ersättning lämnas till den första mottagningskommunen.

Jag återkommer längre fram med förslag om vilken ersättning som skall lämnas till den andra inflyttningskommunen när en flykting flyttar vidare under den första tiden i Sverige.

Den föreslagna schabloniseringen av ersättningen till kommunerna innebär — som vid all schablonisering av statsbidrag — att man inte kan uppnå en absolut rättvisa mellan kommunerna. Hänsyn tas t.ex. inte till skillnader i bostadskostnader i olika delar av landet eller till att arbetsmarknadsläget — och därmed förutsättningarna för flyktingarna att snabbt bli självförsörjande — varierar mellan olika kommuner.

I stort sett torde de positiva och negativa effekterna — såvitt gäller rent ekonomiskt utfall — jämnas ut sig. Den stora fördelen *för alla kommuner* är en mycket större frihet än för närvarande att använda ersättningen från staten som man lokalt bedömer lämpligast. Den stora fördelen *för flyktingen* är att denna ökade frihet skall användas för hans eller hennes bästa! Jag bedömer emellertid att det även i fortsättningen finns behov av vissa särskilda ersättningar vid sidan av schablonersättningen. Det gäller följande:

- kostnader för äldre och handikappade flyktingar
- kostnader för vård av vissa barn utan egna vårdnadshavare
- vissa extraordinära kostnader

Jag återkommer med närmare motiveringar och förslag för dessa särskilda ersättningar. Jag kommer också att föreslå att alla kommuner som träffar överenskommelse med invandrarverket om mottagande av flyktingar skall få en grundersättning i anslutning till överenskommelsen.

Jag vill redan här framhålla att det finns ett stort behov av att närmare följa upp hur det nya systemet påverkar kostnaderna för olika kommuner. Jag återkommer längre fram till hur denna uppföljning bör ske.

2.3.3 Lån till hemutrustning

Min bedömning: Frågan om lån till hemutrustning bör prövas närmare med inriktning på att ett sådant lån skall erbjudas alla flyktingar som tas emot i kommunerna från den tidpunkt det nya ersättningsystemet genomförs.

Skälen för min bedömning: Ett av delmålen i det svenska flyktingmottagandet är att snabbast möjligt ge flyktingarna ett fungerande hem. De flesta flyktingarna är i dag beroende av socialbidrag till hemutrustning. Enligt vad jag erfarit föreligger nu betydande skillnader mellan kommunerna i bedömningen av hur stort belopp som behövs för hemutrustning. De flyktingar som väntat länge på förläggning och som sedan flyttar ut i kommunerna och direkt börjar arbeta, har som regel små möjligheter att få socialbidrag till hemutrustning. De som flyttar ut till kommunen utan att

ha ett arbete får däremot i regel fullt bidrag. Detta förhållande är inte ägnat att främja arbetslinjen. I vissa kommuner tillämpas dessutom olika riktlinjer för flyktingar och andra personer som behöver bistånd till hemutrustning. Ett sådant system kan bidra till att skapa negativa attityder mot flyktingar.

Det stöd som ges till flyktingar måste syfta till att den enskilde så långt som möjligt skall kunna ta ansvar för sin egen situation. Bland annat därför skall prövas om ett nytt lån till hemutrustning kan införas i stället för att man som nu ger ett rent bidrag.

Ett sådant lån till hemutrustning innebär att flyktingen ges ett ökat personligt ansvar och förtroende och får frihet att välja på vilken nivå han eller hon vill utrusta sin bostad.

Lån bör kunna utgå till flyktingar som fyllt 18 år och som tillhör den personkrets, för vilken kommunerna får ersättning. Någon sedvanlig kreditprövning kan knappast bli aktuell av uppenbara skäl.

Lånet bör vara ränte- och amorteringsfritt under i vart fall den introduktionstid då flyktingen normalt skall nå en grundläggande integration i det svenska samhället och hinna få en god start och ett fungerande hem.

För de flyktingar som av olika skäl kan komma att få betalningssvårigheter bör det finnas möjligheter till anstånd. Lånet bör också innehålla tämligen generösa regler för avskrivning för bl. a. äldre flyktingar, personer med bestående nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller handikapp och för personer som utvandrar.

Staten bör ytterst svara för kostnaderna som uppstår dels under den första tidens amorterings- och räntefrihet, dels i samband med anstånd och eventuella avskrivningar av lån.

Ett lån till hemutrustning bör i de flesta fall motverka ett passivt bidragsmottagande. Med de förmånliga villkor som gäller för det lån jag här har beskrivit bör behovet av socialbidrag till hemutrustning minska.

Det jag här har anfört är byggt på den bedömning som går att göra i dag. Närmare utredning om utformning och administration av en låneanordning pågår inom regeringskansliet. Jag avser att återkomma härom till regeringen vid ett senare tillfälle.

2.3.4 Grundersättning till kommuner i anslutning till överenskommelse om flyktingmottagande

Mitt förslag: Kommuner som träffat överenskommelse med invandrarverket om mottagande av flyktingar skall i anslutning till överenskommelsen få en grundersättning som är oberoende av hur många flyktingar kommunen tar emot. Grundersättning utgår med ett belopp som motsvarar schablonersättning för tre vuxna flyktingar.

Skälen för mitt förslag: Jag utgår från att så gott som samtliga kommuner, liksom hittills, kommer att träffa överenskommelse med invandrar-

verket om flyktingmottagande och att kommunerna solidariskt kommer att ställa upp för att den flyktingpolitik som beslutats av riksdagen skall kunna genomföras i praktiken. Överenskommelser om flyktingmottagande är en grundläggande förutsättning för såväl invandrarverkets som kommunernas planering.

Ersättningen till kommunerna kommer genom mitt förslag till schablonersättning att i huvudsak vara relaterad till det antal flyktingar som kommunen faktiskt tar emot och till när i tiden mottagandet faktiskt sker. För att underlätta kommunernas planering och mottagande bör emellertid även en viss grundersättning utgå i anslutning till att kommunen träffat överenskommelse med invandrarverket om flyktingmottagande. Detta bör vanligen ske i början av det kalenderår som överenskommelsen avser.

En grundersättning av detta slag bör vara oberoende av det antal flyktingar som kommunen tar emot. Jag föreslår att grundersättning utgår med ett belopp som motsvarar schablonersättning för tre vuxna flyktingar.

Ett skäl för att samma grundersättning skall utgå till alla kommuner är att flyktingmottagandet kräver en viss basorganisation som inte är direkt relaterad till det antal flyktingar som kommunen tar emot. Kostnaden för sådana basresurser är relativt sett normalt högre i små kommuner än i stora kommuner. Mitt förslag på denna punkt innebär en kompensation till mindre kommuner för att den relativa kostnaden kan vara högre för viss verksamhet.

2.3.5 Ersättning till kommuner som tar emot flykting som varit bosatt i annan kommun

Mitt förslag: Om en flykting flyttar från den första mottagningskommunen till en annan kommun inom sex månader från mottagandet, får den nya inflyttningskommunen det halva schablonbelopp som ännu ej utbetalats och dessutom ytterligare ett halvt schablonbelopp. Totalt utgår således ett helt schablonbelopp till den nya inflyttningskommunen. Ett villkor skall vara att flyktingen bor kvar minst sex månader i denna kommun.

Om en flykting flyttar från den första mottagningskommunen efter sex månader skall den nya inflyttningskommunen också under vissa förutsättningar kunna få ersättning med ett halvt schablonbelopp. Ett villkor skall vara att flyttningen sker inom ett och ett halvt år från mottagandet i den första kommunen. Ett annat villkor skall vara att flyktingen bor kvar i den nya inflyttningskommunen i minst sex månader.

Skälen för mitt förslag: Som jag tidigare redogjort för, får den kommun som först tar emot en flykting alltid ett halvt schablonbelopp.

Om flyktingen flyttar från den första mottagningskommunen till en annan kommun inom de första sex månaderna efter mottagandet kommer den nya kommunen normalt att ha merparten av kostnaderna för intro-

duktionen. Den återstående delen av schablonersättningen bör därför efter ansökan lämnas till den nya inflyttningskommunen.

Om flyttningen sker kort tid efter mottagandet i den första kommunen kommer den nya inflyttningskommunen sannolikt att ha kostnader som väsentligt överstiger ett halvt schablonbelopp. Jag anser därför att den nya inflyttningskommunen – när flyttningen sker inom sex månader från det första mottagandet – totalt bör få ett helt schablonbelopp även för flyktingar för vilka en annan kommun tidigare har fått ett halvt schablonbelopp. Ett villkor bör dock vara att flyktingen bor kvar i den nya kommunen i minst sex månader.

Även vid flyttningar som sker *efter* sex månader från mottagandet i en kommun får den nya inflyttningskommunen många gånger kostnader. En viss ersättning bör därför också utgå till inflyttningskommunen i dessa fall. Jag föreslår att ersättning lämnas med ett halvt schablonbelopp om flyttningen sker inom ett och ett halvt år. Även i dessa fall bör det vara ett villkor att flyktingen bor kvar minst sex månader i den nya inflyttningskommunen.

Mitt förslag till ersättningsregler när en flykting flyttar från en kommun till en annan innebär att ett och ett halvt schablonbelopp totalt kommer att utbetalas för ett antal flyktingar.

Det är bl. a. mot denna bakgrund angeläget att noggrant följa flyttningar mellan olika kommuner under de närmaste åren och att studera kostnadsfördelningen mellan utflyttnings- och inflyttningskommunen.

Regeringen bör inom ramen för de medel som anvisas av riksdagen, efter samråd med kommunförbundet, göra de justeringar av ersättningsreglerna som kan krävas som en följd av ändringar i flyttningsbenägenhet och flyttningsmönster.

2.3.6 Personer för vilka kommunerna skall få ersättning

Mitt förslag: Ersättning skall utgå för följande personkategorier:

- utlänningar som överförts till Sverige med stöd av ett särskilt regeringsbeslut (s. k. kvotflyktingar)
- utlänningar med uppehållstillstånd som tas emot i en kommun från invandrarverkets flyktingförläggningar
- andra utlänningar som fått uppehållstillstånd i Sverige med tillämpning av 2 kap. 3 § och 4 § första stycket 2 utlänningslagen (1989:529), dvs. konventionsflyktingar, krigsvägrare, de facto-flyktingar och utlänningar som fått uppehållstillstånd av humanitära skäl
- utlänningar som fått uppehållstillstånd på grund av sin anknytning till en person i någon av de ovan nämnda kategorierna.

För att schablonersättning skall utgå för en anhörig till en flykting krävs att den anhörige skall ha ansökt om uppehållstillstånd inom två år från det att flyktingen tagits emot i en kommun.

ersättning för i huvudsak samma personer som föreslås berättiga till ersättning i framtiden.

Ersättning utgår för mottagning av s. k. kvotflyktingar, konventionsflyktingar, krigsvägrare, de facto-flyktingar, flyktingar som fått uppehållstillstånd av humanitära skäl samt för vissa nära anhöriga till sådana personer.

En nyhet i förslaget är att ersättning skall utgå för alla utlänningar som placerats ut från invandrarverkets förläggningar till en kommun. Detta förslag har en praktisk bakgrund.

Flertalet flyktingar, som placerats på en statlig förläggning för asylsökande och som sedan får uppehållstillstånd i Sverige, hör till de kategorier som berättigar till ersättning för kommunerna. Någon enstaka gång kan det dock förekomma att en person som placerats på en statlig förläggning för asylsökande får stanna i Sverige trots att han eller hon egentligen inte är att betrakta som flykting eller nära anhörig till en flykting. För att underlätta kommunplacering av sådana personer kan det finnas skäl att låta dem omfattas av bestämmelserna om ersättning till kommunerna. Det är olyckligt om sådana personer får stanna kvar på förläggningarna under lång tid därför att de inte kan tas emot i en kommun. Det har också administrativa fördelar att knyta ersättningen till utplacering från förläggning.

För utlänningar som får uppehållstillstånd på grund av sin anknytning till en flykting gäller för närvarande olika regler beroende på vilken anknytning de har till den personen.

För make eller maka och för hemmavarande ogift barn under 18 år utgår både schablonbelopp och ersättning för socialbidrag. Schablonbidrag för make eller maka förutsätter att han eller hon själv kan betraktas som flykting eller att ansökan om uppehållstillstånd har gjorts inom sex månader från det att den först anlände fick uppehållstillstånd. Ersättning för socialbidrag utgår under det kalenderår då den först anlände familjemedlemmen fick uppehållstillstånd samt under de tre därpå följande kalenderåren.

Sammanboende som inte är gifta har i praxis behandlats på samma sätt som äkta makar.

För andra anhöriga som får uppehållstillstånd på grund av sin anknytning till en flykting lämnas för närvarande ingen ersättning till kommunerna. Detta förhållande har blivit kritiserat. I ett stort antal skrivelser till regeringen — bl. a. i besvärssärenden — har kommuner påpekat att ersättning bör utgå även för sådana personer. De kommer nämligen till kommunerna som en direkt följd av kommunernas flyktingmottagande. Särskilt för äldre anhöriga till flyktingar får kommunerna ofta kostnader för socialbidrag, vilka inte ersätts av staten.

Mitt förslag är alltså att schablonersättning enligt det nya systemet i princip bör kunna lämnas för alla som får uppehållstillstånd på grund av sin anknytning till en person som mottagits som flykting. Detta bör kunna leda till en större beredskap från kommunernas sida att ta emot flyktingar i framtiden.

På samma sätt som gäller för närvarande bör dock kommunens rätt till ersättning för anhöriga till flyktingar endast gälla anhöriga som anlänt inom en viss tid efter det att flyktingen tagits emot. Tidsgränsen bör vara

densamma för alla anhöriga. Den bör i princip sättas med utgångspunkt i den tid det normalt tar för en flykting att etablera sig och bli självförsörjande i Sverige. Anhöriga till flyktingar som kommer efter den tidens utgång bör i princip behandlas på samma sätt som invandrare som får uppehållstillstånd på grund av sin anknytning till andra invandrare eller till svenskar. Jag anser att tidsgränsen bör bestämmas så att den anhörige skall ha ansökt om uppehållstillstånd inom två år från det att den först anlände togs emot i en kommun.

Om ett barn föds efter ankomsten till kommunen eller om en flykting efter bosättning i en kommun gifter sig med en utlänning som redan är bosatt i kommunen, lämnas i dag ersättning även för socialbidrag för dessa tillkommande personer i familjen. Skälet härtill är att socialbidraget är relaterat till hushåll och inte till individer. Något schablonbidrag utgår inte för sådana personer. I det nya systemet bör, enligt min mening, inte någon ersättning utgå i dessa fall.

2.3.7 Ersättning av kostnader för vissa handikappade och äldre flyktingar

Mitt förslag: För flyktingar som till följd av handikapp eller hög ålder bedöms inte komma att stå till arbetsmarknadens förfogande eller på annat sätt kunna bli självförsörjande får kommunen särskild ersättning för kostnader avseende ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen, social hemhjälp och färdtjänst. I dessa fall utgår endast ett halvt schablonbelopp till mottagningskommunen.

Skälen för mitt förslag: Den föreslagna schablonersättningen skall täcka den genomsnittliga kostnaden för en flykting till dess han klarar sin egen försörjning. Det innebär att kommuner som tar emot många äldre och handikappade som är beroende av långvarigt bistånd för sin försörjning skulle missgynnas om ersättning endast lämnades i form av schablonersättning.

Detta skulle i sin tur kunna försvåra mottagandet i Sverige av handikappade flyktingar som naturligtvis kan ha särskilt svårt att finna en fristad. Jag vill här erinra om att Sverige årligen – inom ramen för flyktingkvoten – tar emot ett antal handikappade flyktingar som kan beredas vård och omsorg här.

För att underlätta mottagande av handikappade och äldre flyktingar och för att ekonomiskt kompensera kommuner som är engagerade i sådan mottagning krävs för dessa flyktingar någon form av särskild ersättning vid sidan av schablonersättningen.

I nuvarande ersättningssystem finns specialregler för flyktingar som har fyllt 60 år när de beviljas uppehållstillstånd och för flyktingar som inte kan försörja sig på grund av sjukdom eller handikapp, som förelåg vid ankomsten till Sverige eller som annars har ett direkt samband med utlännings situation som flykting. För dessa finns i nuvarande system inte någon treårsgräns vid vilken kommunens rätt till ersättning för socialbidragskost-

nader upphör. Rätten till ersättning för socialbidragskostnader upphör först om flyktingen blir svensk medborgare.

Denna princip för ersättning av de faktiska socialbidragskostnaderna för handikappade och äldre flyktingar bör gälla även i fortsättningen. Ersättning bör även lämnas för kommunala kostnader för social hemhjälp och färdtjänst, vilka inte ersätts av staten i dag.

Den grupp för vilka särskilda regler skall gälla bör i det nya systemet i princip avgränsas på samma sätt som hittills. Bedömningen av om flyktingen har ett handikapp som innebär att han inte kan bli självförsörjande kan i vissa fall göras med utgångspunkt i den hälsoundersökning som flyktingen normalt genomgår under vistelsen på förläggning. I annat fall bör underlag för bedömningen normalt komma fram i samband med planeringen av flyktingens introduktion i det svenska samhället.

Det halva schablonbelopp som generellt utgår vid den första inflyttningen i en kommun beräknas för handikappade och äldre flyktingar normalt täcka mottagningskommunens kostnader för särskilda åtgärder i samband med inflyttningen, svenskundervisning, tolkservice, administration samt kostnaderna för ekonomisk hjälp under en kortare tid. Därefter bör kommunerna få ersättning för de faktiska kostnaderna för socialbidrag och eventuella kommunala kostnader för social hemhjälp och färdtjänst. Någon ytterligare schablonersättning utöver det halva schablonbelopp som utgått vid inflyttning i den första mottagningskommunen bör i dessa fall inte lämnas.

2.3.8 Ersättning av vissa kostnader för ensamma flyktingbarn

Mitt förslag: Ersättning lämnas för faktiska kostnader för sådan vård av ensamma flyktingbarn under 18 år som sker med stöd av socialtjänstlagen (1980:620) eller lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Skälen för mitt förslag: Kommunerna får i dag i fråga om flyktingbarn under 18 år som har kommit till Sverige utan egna vårdnadshavare ersättning för sådan vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Vården kan ske i ett kommunalt grupphem eller i familjehem. Kostnaden kan i det enskilda fallet vara mycket hög. Det är därför svårt att inordna denna ersättning i en schablonersättning.

Ersättning bör lämnas för hela den faktiska vårdkostnaden från den dag barnet har placerats i ett grupphem eller familjehem. Schablonersättning bör också lämnas enligt de regler som gäller för övriga flyktingar för att täcka övriga kostnader.

Mitt förslag: Ersättning bör efter prövning i varje enskilt fall kunna lämnas till kommuner som har vissa typer av extraordinära kostnader för flyktingmottagandet.

Skälen för mitt förslag: Invandrarverket har i dag möjlighet att inom en för varje budgetår fastställd ram bevilja särskilda bidrag till kommuner för vissa ändamål.

Det gäller bl. a. för sysselsättningsskapande åtgärder av projektkaraktär, andra samarbetsprojekt och särskilda anordningar av engångskaraktär som är kostnadskrävande. Invandrarverket får också under vissa förutsättningar som en försöksverksamhet ersätta kostnader för genomgångslägenheter för flyktingar. Syftet med denna ersättning är att underlätta mottagande av flyktingar i kommuner med brist på bostäder i det vanliga bostadsbeståndet.

Huvuddelen av de insatser av projektkaraktär för vilka invandrarverket i dag kan lämna särskilda bidrag bör i det föreslagna systemet finansieras av kommunerna inom ramen för den nya schablonersättningen. Bidraget till genomgångsbostäder för flyktingar bör också avvecklas i sin nuvarande form. Den genomsnittliga bostadskostnaden skall ingå i schablonersättningen och ett bibehållande av bidraget till genomgångsbostäder i nuvarande form skulle innebära att bostadskostnaderna i vissa fall skulle ersättas två gånger.

Samtidigt behövs det även i framtiden någon form av särskild ekonomisk ersättning till kommuner som ökar sitt flyktingmottagande genom att vidta särskilda, kostnadskrävande åtgärder för att få fram fler bostäder till flyktingar. I vissa kommuner kan bostadssituationen också vara sådan att flyktingmottagande på hittillsvarande nivå medför bostadskostnader som ligger väsentligt över den genomsnittliga bostadskostnad som ingår i schablonersättningen. Sådana extraordinära bostadskostnader bör också kunna ersättas i särskild ordning efter prövning i det enskilda fallet.

Kommunerna kan också av andra skäl åsamkas extraordinära kostnader för flyktingmottagandet som inte kan anses rymmas i schablonersättningen och som inte heller omfattas av de särskilda regler vad gäller äldre, handikappade flyktingar och barn utan vårdnadshavare som jag nyss föreslagit.

Det kan t. ex. gälla extraordinära kostnader för tolkar vid mottagning av en ny flyktinggrupp eller betydande merkostnader till följd av att en kommun tar emot ett mycket stort antal flyktingar under en kort tid.

Invandrarverket bör ha möjlighet att efter prövning lämna bidrag till kommuner som har betydande extraordinära kostnader i flyktingmottagandet. Prövningen bör, enligt min mening, vara restriktiv. Sådana bidrag bör huvudsakligen lämnas för sådana betydande strukturella merkostnader som jag nyss nämnt. Bidrag bör också kunna lämnas till kommuner som har betydande merkostnader till följd av att man tagit emot flyktingfa-

miljer med många minderåriga barn eller särskilt resurskrävande flyktinggrupper, t. ex. sådana med en stor andel analfabeter.

För varje budgetår bör invandrarverket tilldelas en kostnadsram för ersättning av extraordinära kostnader. Ramen bör också under löpande år kunna utökas genom ett regeringsbeslut om det sker en oförutsedd ökning av flyktinginvandringen eller om det finns andra särskilda skäl.

2.3.10 Ersättning av kommunala kostnader för asylsökande

Mitt förslag: Ersättning skall enligt samma principer som för närvarande lämnas för kommunernas kostnader för bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. samt för vissa kostnader för vård av barn och transporter.

Nuvarande schablonersättning till kommunerna för asylsökande tas bort.

Skälen för mitt förslag: För närvarande får kommunerna ersättning för de faktiska kostnaderna för

- bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl.
- vård av barn enligt socialtjänstlagen och lagen om vård av unga
- transporter av asylsökande till utredningsslussar och förläggningar
- hemresor i vissa fall.

Vidare lämnas ersättning med ett schablonbelopp för asylsökande som tas emot i en kommun under väntetiden i stället för på förläggning.

För bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. bör också i fortsättningen ersättning för kommunernas kostnader utgå enligt bestämmelserna i denna lag.

För vård av barn och transportkostnader bör ersättning lämnas enligt samma principer som för närvarande.

Nuvarande system med schablonersättning till kommunerna är kopplat till överenskommelserna mellan invandrarverket och kommunerna och kom till år 1985 då huvudprincipen var att asylsökande normalt skulle tas emot i en kommun så snart som möjligt efter ankomsten till Sverige och där vänta på ett beslut i tillståndsärendet. Enligt de riktlinjer för flyktingmottagandet som därefter har antagits av riksdagen skall asylsökande numera i normalfallet tas emot på en förläggning under den tid asylärendet prövas.

Endast asylsökande som har nära anhöriga i en kommun eller annars har särskilda skäl, har rätt till bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. vid vistelse i en kommun.

Överenskommelserna mellan invandrarverket och kommunerna bör, när det nya ersättningssystemet införs, endast omfatta flyktingar med klart uppehållstillstånd. För asylsökande som har rätt till bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. vid vistelse i kommun får, som jag nyss nämnt, kommunerna ersättning för de faktiska kostnaderna för sådant bistånd. Någon generell ersättning utöver denna ersättning bör enligt min mening inte längre utgå.

Merparten av kommunernas kostnader avser bistånd enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. Kostnader för personal eller särskilda insatser för asylsökande i övrigt är numera när flertalet asylsökande tas emot på förläggning förhållandevis ringa i flertalet kommuner. Genom att ta bort nuvarande schablonersättning för asylsökande blir bidragsadministrationen också väsentligt enklare.

Förutom ovan angivna skäl vill jag erinra om att den nuvarande schabloniserade ersättningen till stor del avser sådana kostnader som kommunen har för flyktningarnas introduktion. Denna process skall i princip inte omfatta asylsökande under väntetiden. Det är vidare så att merparten av de asylsökande som vistas i en kommun under väntetiden får tillstånd på sådana grunder som ger kommunen ersättning i form av schablonersättning när tillstånd har beviljats. I dessa fall får kommunerna genom den nya schablonen ersättning för de introduktionsåtgärder som ändå kan ha vidtagits under väntetiden, t. ex. informationsinsatser.

Kommuner kan undantagsvis bli tvungna att inkvartera asylsökande i genomgångsbostäder i avvaktan på att de kan tas emot vid en utredningsluss. Kommunen kan då behöva ha särskild personal anställd för detta ändamål. I fall som dessa bör invandrarverket liksom i dag kunna ersätta sådana kostnader i särskild ordning i anslutning till att man ersätter boendekostnaderna enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl.

Även andra eventuella extraordinära kostnader för mottagande av asylsökande bör kunna ersättas i särskild ordning av invandrarverket. Det kan ske inom ramen för de medel för ersättning av extraordinära kostnader som verket, enligt vad jag tidigare redogjort för, bör disponera.

2.3.11 Utbetalningsregler och administration

Mitt förslag: All statlig ersättning enligt det nya ersättningssystemet utbetalas av invandrarverket.

Utbetalning av schablonbelopp görs kvartalsvis i efterskott för de personer som under närmast föregående kvartal har tagits emot i kommunen eller på annat sätt under kvartalet uppfyllt villkoren för att ersättning skall lämnas.

Den närmare utformningen av utbetalningsreglerna för schablonersättningen och andra delar av ersättningssystemet fastställs av regeringen eller av invandrarverket efter regeringens bemyndigande.

Skälen för mitt förslag: Invandrarverket bör som ansvarig statlig myndighet för flyktningmottagandet svara för ersättningssystemet i sin helhet. Därigenom underlättas hanteringen, inte minst för kommunerna som bara behöver vända sig till *en* myndighet. Genom att det inte längre blir fråga om att ersätta faktiska socialbidragskostnader, utom vad gäller vissa grupper, kvarstår inte längre motivet att utbetalningar skall ske genom länsstyrelsen därför att den är tillsynsmyndighet inom socialtjänsten.

En överföring av hela bidragsadministrationen till invandrarverket kan medföra ett visst ökat resursbehov hos verket. Det kan gälla både personal och resurser för datordrift. Likaså behöver invandrarverket medel för utveckling av nödvändiga ADB-system. Jag avser att återkomma till regeringen i denna fråga när jag har kunnat göra en närmare bedömning av resursbehovet.

Vid länsstyrelserna frigörs resurser för andra ändamål. Enligt en rapport från statskontoret behövdes under år 1988 sex årsarbetskrafter vid länsstyrelserna för administration av bidrag för flyktingmottagandet.

Som jag tidigare redogjort för, bör schablonersättningen betalas ut i två eller tre delbelopp för att hänsyn skall kunna tas till att en del flyktingar flyttar mellan olika kommuner under introduktionstiden. Utbetalningen av den första delen av schablonersättningen bör ske kvartalsvis i efterskott. Även utbetalning av övriga delar av schablonersättningen bör ske kvartalsvis i efterskott efter ansökan.

Den närmare utformningen av utbetalningsreglerna avses i huvudsak bli reglerad i den statsbidragsförordning som regeringen bör utfärda. Vad gäller vissa delar av ersättningssystemet bör det dock kunna delegeras till invandrarverket att utfärda närmare föreskrifter om ansökningsförfarande och utbetalningsregler.

De närmare föreskrifterna bör utformas efter samråd med Svenska kommunförbundet.

Ersättning för bistånd åt asylsökande betalas ut under kvartalet efter det att asylärendet har avgjorts. Det är väsentligt tidigare än i dag då ersättning utbetalas kalenderårsvis i efterskott.

2.3.12 Ikraftträdande och övergångsregler

Mitt förslag: Det nya ersättningssystemet träder i kraft den 1 januari 1991.

Viss ersättning för personer mottagna år 1990 och tidigare, som enligt nuvarande regler skall lämnas för faktiska kostnader under åren 1991–1993, bör schablonberäknas och betalas ut i särskild ordning.

Regeringen fastställer, efter samråd med kommunförbundet, de övergångsregler som kan bli nödvändiga.

Skälen för mitt förslag: Det nya ersättningssystemet bör införas så snabbt som möjligt. Ett införande den 1 januari 1991 ger rimlig tid för anpassning av verksamhet och rutiner till den nya ordningen.

Nuvarande system innebär att kommunerna för de flyktingar som beviljas uppehållstillstånd under åren 1988, 1989 och 1990 är garanterade ersättning för eventuella socialbidragskostnader t. o. m. åren 1991, 1992 och 1993. Det innebär att man antingen måste ha två parallella system i tre år eller utforma särskilda övergångsregler för ersättning av kostnader för perioden 1991–1993 som är en följd av flyktingmottagande före år 1991.

För att snabbt kunna avveckla administrationen av det gamla systemet förordar jag att den ersättning som skall lämnas till kommunerna enligt det gamla systemet för åren 1991 – 1993 på lämpligt sätt schablonberäknas. Denna ersättning bör fastställas bl. a. på basis av kommunernas kostnader under år 1990. Hänsyn bör därvid kunna tas till särskilda förhållanden i enskilda kommuner.

Utbetalningarna av den framräknade ersättningen kan sedan fördelas på de två därpå följande budgetåren. Därigenom undviks att belastningen på statsbudgeten blir alltför stor under ett budgetår. Kommunförbundet har vid överläggningar ställt sig bakom en sådan principiell modell för avveckling av nuvarande system.

Det kan även finnas behov av andra övergångsregler. Den närmare utformningen av övergångsreglerna bör fastställas av regeringen efter samråd med kommunförbundet.

2.3.13 Uppföljning av det nya ersättningssystemet

Mitt förslag: Särskilda resurser avsätts för uppföljning och utvärdering av det nya ersättningssystemet. Uppföljningen skall avse såväl måluppfyllelse som effekter på kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Statens invandrarverk skall på den statliga sidan ha huvudansvaret för en sådan uppföljning.

Skälen för mitt förslag: Det föreslagna ersättningssystemet innebär stor frihet för kommunerna att använda den ersättning man får för olika ändamål. Verksamheten skall inte styras i detalj utan genom att så preciserade mål som möjligt anges för verksamheten. Resultaten av flyktningmottagandet skall följas upp i relation till de uppsatta målen.

Uppföljningen bör bl. a. avse:

- antalet mottagna flyktingar
 - * från förläggning
 - * direkt till kommun
- andelen flyktingar som fått en egen bostad inom viss tid
- andelen flyktingar som är kvar i socialbidragsberoende efter viss tid
- orsaker till socialbidragsberoende
- andelen flyktingar i arbete efter viss tid
- andelen flyktingar som är kvar i sfi efter viss tid
- andelen flyktingar i annan utbildning
- andelen flyktingar som flyttat till annan kommun inom viss tid
- orsak till flyttningar
- åtgärder som vidtagits i kommunerna för att underlätta flyktingarnas inslussning i samhället
- samband mellan åtgärder och resultat

Jag utgår från att uppföljning sker i varje kommun. Som central myndighet för flyktningmottagandet bör invandrarverket på riksnivå ha ett samlat uppföljningsansvar. Kommunförbundet har också redovisat ett intresse av att aktivt medverka i uppföljningsarbetet.

Arbetsmarknadsverket bör följa upp resultaten av de arbetsmarknadspolitiska åtgärder för flyktingar som vidtas av verket liksom skolöverstyrelsen å sin sida bör följa upp resultaten av svenskundervisningen.

Erfarenheterna från kommunernas flyktingmottagande och samverkan mellan kommuner och andra organ bör spridas till andra kommuner, arbetsförmedlingar m. fl. I denna informationsspridning bör både invandrarverket, andra berörda statliga myndigheter och kommunförbundet spela framträdande roller.

Vid sidan av resultatuppföljningen krävs också en central uppföljning av kostnadsutvecklingen för stat och kommun. En utgångspunkt vid den nu aktuella reformeringen av ersättningssystemet har varit att kostnadsfördelningen mellan stat och kommun skall vara oförändrad jämfört med i dag. I vissa avseenden kan dock effekterna av reformen vara svåra att förutse. Omfattningen av flyttningarna mellan olika kommuner påverkar t. ex. i hög grad statens och kommunernas kostnader. Olika komponenter i ersättningssystemet kan behöva justeras fortlöpande om de visar sig medföra oönskade effekter.

Ett huvudsyfte med reformen är att kommunerna skall arbeta mer aktivt för en snabb etablering av flyktingarna på arbetsmarknaden. Om så sker kan de kommunala kostnaderna hållas nere, vilket blir till fördel för den kommunala ekonomin. Detta är en avsedd effekt av omläggningen av systemet. Om däremot socialbidragskostnaderna i kommunerna minskar som en följd av ökade statliga arbetsmarknadspolitiska satsningar eller andra externa faktorer och inte motsvaras av ökade kommunala kostnader i andra delar av flyktingmottagandet, bör detta föranleda en minskning av schablonen. Om å andra sidan socialbidragskostnaderna trots aktiva kommunala åtgärder ändå skulle öka på grund av externa faktorer kan nivån på schablonbeloppet behöva höjas.

Mot denna bakgrund krävs en noggrann uppföljning av volym- och kostnadsutvecklingen vad gäller bl. a. socialbidrag till flyktingar, arbetsmarknadsverkets insatser för flyktingar och sambandet mellan statliga arbetsmarknadspolitiska insatser och socialbidragsutvecklingen.

Invandrarverket bör härvidlag på den statliga sidan ha ett samlat uppföljningsansvar och årligen — tillsammans med AMS, skolöverstyrelsen och Svenska kommunförbundet — ta fram underlag för beslut om nivån på schablonersättningen för det kommande året.

Särskilda resurser bör ställas till regeringens förfogande för uppföljning och utvärdering.

För att uppföljning skall kunna ske på önskvärt sätt är det nödvändigt att innan det nya systemet träder i kraft närmare gå igenom i vilka termer uppföljning bör ske, vilken statistik som behöver tas fram löpande eller genom särskilda undersökningar, vilka krav som kan behöva ställas på rapportering från kommunerna, vilka krav som bör ställas på myndigheternas redovisningssystem etc. Samtidigt bör behovet av permanenta resurser för det löpande uppföljningsarbetet inom invandrarverket och på annat håll övervägas.

Jag har för avsikt att snarast initiera ett sådant arbete. I den mån det därvid kommer fram att det krävs resursförstärkning vid invandrarverket

2.4 Utvidgning av lagen om bistånd åt asylsökande m. fl.

Mitt förslag: Lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande m. fl. utvidgas till att gälla även för utlänning som fått uppehållstillstånd men som alltjämt vistas på en statlig förläggning för asylsökande eller tillfälligt i en kommun i avvaktan på placering.

Skälen för mitt förslag: Enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. har asylsökande och vissa andra utlänningar, som är inkvarterade på förläggning eller vistas i en anvisad kommun i avvaktan på att deras ansökan om uppehållstillstånd skall behandlas, rätt till ekonomiskt stöd. Detta utgår i form av kostnadsfri bostad, dagbidrag och särskilt bidrag. Rätten till bistånd upphör när uppehållstillstånd beviljas.

Bland annat som följd av bristen på bostäder har det på senare tid blivit svårt att få utlänningar, som fått uppehållstillstånd, placerade i kommuner. Många är därför kvar på förläggning under relativt lång tid efter det att uppehållstillstånd beviljats.

Utlänningar som fått uppehållstillstånd har alltså inte rätt till ekonomisk hjälp enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. I regeringens proposition 1987/88:80 om bistånd åt asylsökande, m. m. avvisades ett förslag om att lagen skulle kunna tillämpas under en övergångsperiod då utlänningen fortfarande vistades på förläggning. Min företrädare anförde (s.41) att biståndssystemet borde vara enkelt att tillämpa och att en klar gräns i tiden borde gälla för rätten till bistånd. Den avgörande tidpunkten borde vara den då uppehållstillstånd beviljades. Om utlänningen därefter var kvar på förläggning fick hans eller hennes behov tillgodoses genom invandrarverkets interna regler. Det kunde alltså bli fråga om att tillämpa olika regler för utlänningar på förläggning beroende på om de fått uppehållstillstånd eller ej. De praktiska svårigheter som kunde uppstå till följd av detta kunde lösas genom förändring av invandrarverkets interna rutiner och föreskrifter.

Lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. infördes i samband med en stor omstrukturering av flyktingmottagandet och förlägningsverksamheten. Man kunde vid den tidpunkten inte förutse att antalet asylsökande skulle komma att öka så kraftigt som det har gjort och att kommunerna på grund av bostadsbrist skulle få problem med att ta emot utlänningar från förläggningarna.

Utvecklingen har nu gått dithän att utlänningar som fått uppehållstillstånd kan komma att vistas på förläggning under lång tid. Rätten till bistånd bör därför inte vara reglerad i myndighetsföreskrifter utan i lag. Den utlänning, som i ett eller annat avseende nekas bistånd, bör ha rätt att överklaga beslutet.

Socialnämnden i den kommun där flyktingförläggningen är belägen är i

princip skyldig att vid behov betala ut bistånd enligt socialtjänstlagen till de utlänningar som fått uppehållstillstånd. Det säger sig självt att utlänningarnas försörjning under förlägningsvistelsen i stället bör lösas genom en typ av bistånd som särskilt skapats för personer i den här situationen.

Om en asylsökande vistas i en kommun i avvaktan på en förlägningsplats och beviljas uppehållstillstånd innan en sådan plats har kunnat ordnas gäller samma resonemang. Ersättning bör i första hand utgå enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. En fördel för den berörda kommunen är då också att det kommer att utgå statlig ersättning för allt utgivet bistånd. Enligt det föreslagna systemet med en schabloniserad ersättning av kostnaderna för flyktingar kommer ju kommunen inte längre att kunna få ersättning för bistånd som utgivits enligt socialtjänstlagen.

Det bistånd i form av dagbidrag som lämnas enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. är lägre än den socialbidragsnorm som tillämpas i flertalet kommuner. Skälet till det är att en asylsökande, som bor på en förläggning eller i en genomgångsbostad i en kommun, inte behöver bistånd till möbler och annan hemutrustning. Detsamma gäller naturligtvis för en utlänning som fått uppehållstillstånd så länge hans eller hennes boendesituation inte har ordnats på ett bestående sätt.

Den som omfattas av lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. har utöver dagbidrag rätt till s. k. särskilt bidrag (7 §). Det skall täcka vissa särskilda behov, företrädesvis av akut karaktär. Det särskilda bidraget skall utgå för sådana utgifter som bedöms nödvändiga för utlänningens livsföring.

Jag vill i detta sammanhang peka på att det kan finnas kostnader av sådan natur att de inte kan anses nödvändiga för en asylsökande men däremot för en utlänning som fått uppehållstillstånd och skall stanna i Sverige. I och med att en utlänning får studera eller arbeta i Sverige kan det uppstå en ny typ av kostnader som är nödvändiga för utlänningens livsföring. Särskilt bidrag skall endast utgå så länge behov föreligger. Den som har en egen inkomst kan naturligtvis själv betala sådana kostnader.

Den föreslagna ändringen av lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. bör träda i kraft redan den 1 juli 1990.

2.5 Anslagsberäkning för budgetåret 1990/91

Regeringens förslag om anslagsmedel för verksamhetsområdet Invandring m. m. i årets budgetproposition (prop. 1989/90: 100, bil. 12) lämnades i avvaktan på bl. a. föreliggande förslag om system för ersättningar till kommunerna för flyktingmottagandet.

Jag vill nu återkomma till den frågan och redovisa mina förslag till medelsberäkningar under anslaget E 5. Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar m. m.

1988/89 Utgift	1 938 893 000
1989/90 Anslag	1 957 500 000
1990/91 Förslag	2 426 000 000

Från anslaget finansieras nuvarande ersättningar till kommunerna för flyktingmottagande enligt förordningen (1984:683) om statlig ersättning för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar. Vidare bekostas från anslaget ersättning av sjukvårdskostnader och särskilda bidrag till landstingskommuner enligt samma förordning.

Från anslaget skall fr. o. m. den 1 januari 1991 också finansieras ersättning till kommunerna enligt det nya ersättningssystem som jag förslagit i det föregående.

Med hänsyn till utbetalningsreglerna i nuvarande system, kommer i stort sett kostnaderna för helt år enligt nuvarande regler att belasta budgetåret 1990/91, trots att ett nytt ersättningssystem skall införas den 1 januari 1991.

Ersättning enligt det nya systemet kommer endast till en mindre del att belasta anslaget under budgetåret 1990/91.

Statens invandrarverk

För ersättning till kommunerna för ekonomisk hjälp enligt socialtjänstlagen och lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. i enlighet med nuvarande regelsystem beräknar invandrarverket kostnaderna för budgetåret 1990/91 till 1 350 milj. kr.

Schablonbidrag enligt nuvarande regler beräknas av invandrarverket kosta knappt 500 milj. kr. för ett helt budgetår. För särskilda bidrag till primärkommuner yrkar invandrarverket 35 milj. kr. För genomgångsbo-städer, vissa transportkostnader från kommun till mottagningscentra och kostnader för vård av barn utan vårdnadshavare enligt 24 § ersättningsförordningen beräknar verket ett anslagsbehov om 348,8 milj. kr.

Ersättning av sjukvårdskostnader beräknas kosta 50 milj. kr. och för särskilda bidrag till landstingen föreslås 2,5 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Det nuvarande ersättningssystemet

Ersättning av ekonomisk hjälp till flyktingar och asylsökande betalas enligt nuvarande system ut kalenderårsvis i efterskott. Det innebär att ersättning för kostnaderna för bistånd under år 1990 kommer att utbetalas i sin helhet tidigast under våren 1991 och belasta budgetåret 1990/91. Den föreslagna omläggningen av ersättningssystemet fr. o. m. den 1 januari 1991 minskar således inte anslagsbehovet under nästa budgetår. Jag beräknar kostnaderna till 1 250 milj. kr. Jag har därvid utgått från att ersättningar till kommunerna för bistånd åt asylsökande kommer att minska jämfört med tidigare år som en följd av att asylsökande numera i huvudsak tas emot på statliga förläggningar under hela väntetiden.

För schablonbidrag enligt nuvarande regler beräknar jag kostnaderna till 370 milj. kr. Jag har därvid utgått från att ca tre fjärdedelar av schablonersättningarna för personer som tas emot under år 1990 belastar anslaget under budgetåret 1990/91.

För särskilda bidrag till kommunerna enligt nuvarande regler föreslår jag 20 milj. kr. för andra halvåret 1990.

Behovet av medel för ersättning av kommunernas kostnader för genomgångsbostäder enligt nuvarande regler beräknas till 250 milj. kr.

Resursbehovet för ersättning av sjukvårdskostnader beräknar jag till 45 milj. kr. För särskilda bidrag till landstingskommunerna föreslår jag att invandrarverket får disponera 3 milj. kr., vilket är en ökning med 0,5 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår.

Sammantaget blir resursbehovet för budgetåret 1990/91 för ersättningar enligt *nuvarande regler* 1 938 milj. kr.

Ersättningar enligt det nya systemet

Anslagsbehovet för *schablonersättningar enligt det nya systemet* beräknar jag till 315 milj. kr. under budgetåret 1990/91. Beräkningen är gjord med utgångspunkt från att ca 25 000 flyktingar tas emot i kommunerna under år 1991 och med hänsyn till de utbetalningsregler jag tidigare föreslagit.

För grundersättning som utbetalas i anslutning till överenskommelser med invandrarverket om flyktingmottagande beräknar jag ett behov av 98 milj. kr.

För ersättning av kostnader för barn utan egna vårdnadshavare beräknar jag ett anslagsbehov under nästa budgetår av 10 milj. kr. För ersättning i särskild ordning av kostnader för äldre och handikappade flyktingar uppstår ett anslagsbehov först under budgetåret 1991/92.

För ersättning av extraordinära kostnader föreslår jag att 40 milj. kr. avsätts för första halvåret 1991.

För ersättning av bistånd åt asylsökande enligt det nya ersättningssystemet beräknar jag kostnaderna för budgetåret 1990/91 till ca 20 milj. kr.

Totalt beräknar jag att ersättningarna till kommunerna enligt det nya systemet kommer att belasta budgetåret 1990/91 med 483 milj. kr.

För uppföljning av det nya ersättningssystemet m. m. föreslår jag att 5 milj. kr. ställs till regeringens disposition.

Sammanlagt anslagsbehov

Det totala resursbehovet på anslaget för budgetåret 1990/91 beräknar jag till 2 426 milj. kr.

Därtill kan komma kostnader fr.o.m. den 1 januari 1991 för lån till flyktingar för hemutrustning. Jag har för avsikt att i så fall återkomma i denna fråga på tilläggsbudget under hösten 1990 efter en utredning av den närmare utformningen av ett lånesystem. Jag kan dock redan nu förutskicka att det inte kommer att uppstå några större kostnader för detta ändamål under budgetåret 1990/91. Vidare bör ett lånesystem, även sedan det är fullt genomfört, totalt sett medföra betydligt lägre kostnader än nuvarande

ordning där flyktingarnas behov av hemutrustning tillgodoses genom socialbidrag.

Prop. 1989/90: 105

Som en följd av att bidragsadministrationen i sin helhet läggs på invandrarverket kan verkets förvaltningskostnader komma att öka. Jag avser att i så fall återkomma med förslag även i den frågan.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom arbetsmarknadsdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1988: 153) om bistånd åt asylsökande m. fl.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. anta förslaget till lag om ändring i lagen (1988: 153) om bistånd åt asylsökande m. fl.,
2. godkänna de riktlinjer jag har förordat för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet (avsnitt 2.3),
3. till *Ersättningar till kommunerna för åtgärder för flyktingar m.m. för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 2426 000 000 kr.*

Vidare hemställer jag att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag i övrigt har anfört om samordnat flyktingmottagande och nytt system för ersättning till kommunerna, m. m.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för de åtgärder och de ändamål som föredraganden har hemställt om.

Nu gällande regler för ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet

Prop. 1989/90: 105
Bilaga 1

Ersättning till kommunerna för åtgärder för flyktingar lämnas enligt förordningen (1984:683) om statlig ersättning till kommunerna för mottagande av flyktingar och vissa andra utlänningar (ändrad senast 1989:549).

Kommunerna får ersättning för de faktiska kostnaderna för sådan ekonomisk hjälp som, enligt 6 § socialtjänstlagen, lämnats till flyktingar och andra utlänningar som beviljats uppehållstillstånd av humanitära skäl samt make eller maka och hemmavarande ogifta barn under 18 år till sådana personer. Ersättning lämnas för ekonomiskt bistånd under det år uppehållstillstånd beviljas samt ytterligare tre år. För ersättning till make eller maka och barn räknas tidsfristen från den tidpunkt då den person som de har anknytning till fick uppehållstillstånd i Sverige. Ekonomiskt bistånd till flyktingar och därmed jämställda som är över 60 år när uppehållstillstånd beviljas eller som inte kan försörja sig på grund av sjukdom eller handikapp, som förelåg vid ankomsten till Sverige eller har samband med deras situation som flykting, kan ersättas under längre tid än tre år.

För asylsökande och andra utlänningar som vistas i en kommun i väntan på beslut om uppehållstillstånd utgår ersättning för bistånd som lämnats enligt lagen (1988:153) om bistånd åt asylsökande m. fl.

Ersättning för bistånd enligt socialtjänstlagen och lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. utbetalas av länsstyrelserna kalenderårsvis i efterskott.

Kommuner som träffat överenskommelse med invandrarverket om flyktingmottagande får också ett schablonberäknat bidrag som skall täcka vissa andra kostnader som kommunen åsamkas som en direkt följd av flyktingmottagandet. För flyktingar som har uppehållstillstånd när de tas emot i en kommun är schablonersättningen för närvarande 14 300 kr. för dem som fyllt 16 år och 29 850 kr. för dem som är under 16 år. För asylsökande är ersättningen 7 150 kr. respektive 11 950 kr. Om den asylsökande beviljas uppehållstillstånd får den mottagande kommunen ytterligare 11 950 kr. för personer som fyllt 16 år och 22 700 kr. för dem som är under 16 år.

Schablonbidrag utbetalas i efterskott kvartalsvis av invandrarverket för dem som tagits emot under föregående kvartal.

Utöver schablonbidragen får invandrarverket bevilja särskilda bidrag för insatser av projektkaraktär som i första hand syftar till att flyktingar snabbare skall kunna få en egen försörjning. Särskilda bidrag får också lämnas för vissa andra speciella ändamål såsom insatser för flyktingar med särskilda behov eller samarbetsprojekt mellan olika kommuner. Enligt riksdagens beslut har 30 milj. kr. anvisats för särskilda bidrag under innevarande budgetår. Genom regeringsbeslut den 2 november 1989 har invandrarverket, mot bakgrund av det stora antalet flyktingar med uppehållstillstånd som fortfarande vistas på förläggning, medgivits att disponera ytterligare 15 milj. kr. under innevarande budgetår för särskilda bidrag till kommuner som ökar sitt flyktingmottagande.

Invandrarverket ersätter vidare kommunerna för genomgångsbostäder enligt lagen om bistånd åt asylsökande m. fl. Sedan budgetåret 1988/89 har

regeringen även medgett att invandrarverket under vissa förutsättningar som en försöksverksamhet får ersätta kostnader för flyktingars övergångsvisa boende i genomgångsbostäder.

För grundläggande svenskundervisning för invandrare utgår statsbidrag från skolöverstyrelsen.

Prop. 1989/90: 105
Bilaga 1

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	3
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 februari 1990 ..	4
1 Inledning	4
2 Överväganden och förslag	5
2.1 Allmänna överväganden	5
2.1.1 Målen för invandrarpolitiken och flyktingmottagandet ..	5
2.1.2 Nuvarande organisation och ansvarsfördelning inom stat och kommun	6
2.1.3 Problem och förändringsbehov i flyktingmottagandet ..	8
2.2 Aktivt och samordnat flyktingmottagande m. m.	11
2.2.1 En helhetssyn behövs	11
2.2.2 Individuella introduktionsplaner	12
2.2.3 Arbetsmarknadsverkets medverkan m. m.	13
2.3 Nytt system för ersättning till kommunerna för flykting- mottagandet	14
2.3.1 Allmänt	14
2.3.2 Schablonersättning för varje mottagen flykting	15
2.3.3 Lån till hemutrustning	19
2.3.4 Grundersättning till kommuner i anslutning till över- enskommelse om flyktingmottagande	20
2.3.5 Ersättning till kommuner som tar emot flykting som varit bosatt i annan kommun	21
2.3.6 Personer för vilka kommunerna skall få ersättning	22
2.3.7 Ersättning av kostnader för vissa handikappade och äldre flyktingar	24
2.3.8 Ersättning av vissa kostnader för ensamma flykting- barn	25
2.3.9 Ersättning av extraordinära kostnader	26
2.3.10 Ersättning av kommunala kostnader för asylsökande ..	27
2.3.11 Utbetalningsregler och administration	28
2.3.12 Ikraftträdande och övergångsregler	29
2.3.13 Uppföljning av det nya ersättningssystemet	30
2.4 Utvidgning av lagen om bistånd åt asylsökande m. fl.	32
2.5 Anslagsberäkning för budgetåret 1990/91	33
3 Upprättat lagförslag	36
4 Hemställan	36
5 Beslut	36

Bilaga

Bilaga 1	Nu gällande regler för ersättning till kommunerna för flyk- tingmottagandet	37
----------	--	----

